

Model de rezolvare subiect bacalaureat, sesiunea de vară 2022

Subiectul I

Citiți, cu atenție, sursele de mai jos:

A. *„De îndată ce a devenit clar că partidele comuniste nu urmau să câștige puterea prin alegeri cu adevărat libere, intimidarea, infiltrările și presiunile, pentru asigurarea dominației prin alte mijloace, au devenit inevitabile. Însă toate acestea nu puteau decât să adâncească separarea față de acele zone ale continentului care nu căzuseră sub dominația sovietică. Un fapt important a fost acela că partidele comuniste nu erau îndeajuns de populare încât să obțină sprijin majoritar la alegerile libere din Europa de Vest. În plus, pe măsură ce practicile de acaparare a puterii în Europa de Est [...] au devenit ținte ușoare pentru criticile [...] partidelor politice anticomuniste și ale Alianțelor occidentale, susținerea comunismului a scăzut tot mai mult în cea mai mare parte a Europei de Vest. Divizarea [Europei] a fost inevitabilă. Premisele existau încă de la început, din 1945, într-o primă instanță fiind vorba despre nevoia sovieticilor de o zonă [...] alcătuită din state-satelit aflate sub conducere comunistă [...]. Această stare de fapt a fost consolidată în 1947, când Stalin a refuzat oferta de ajutor a americanilor, care urma să dea un impuls reconstrucției Europei, liderul sovietic insistând asupra faptului că Europa de Est avea să urmeze o cu totul altă cale – sub dominația Uniunii Sovietice.”*

(I. Kershaw, Drumul spre iad. Europa, 1914-1949)

B. *„Precaut ca de obicei și în relații încă bune cu puterile occidentale, Stalin [...] a favorizat formarea guvernelor «de uniune națională» [...]. Înainte de sfârșitul războiului sau imediat după aceea, fiecare țară din Europa de Est avea un asemenea guvern de coaliție. [...] În fiecare guvern de coaliție [...] comuniștii încercau să dețină ministerele-cheie: Ministerul de Interne [...], Ministerul Justiției [...], Ministerul Agriculturii [...]. Impunerea puterii sovietice în Europa de Est reflectă un*

parcurs comun tuturor țărilor din zonă. Calculele lui Stalin nu țineau cont de specificul național. Acolo unde comuniștii puteau spera să dobândească puterea prin mijloace legale sau aparent legale, Stalin nu avea nimic împotriva, cel puțin până în toamna anului 1947. [...] Intervenția sovietică a fost mai puternică în Bulgaria și România - pe de o parte, fiindcă ambele țări fuseseră în război împotriva Uniunii Sovietice, iar pe de altă parte, fiindcă mișcarea comunistă locală era slabă, dar mai ales pentru că poziția geografică le sortea inevitabil dominației sovietice în Europa.”
(T. Judt, Epoca postbelică: o istorie a Europei de după 1945)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți o instituție politică precizată în sursa B.

Ministerul de Interne (sau Ministerul Justiției, Ministerul Agriculturii)

2. Precizați, din sursa A, o informație referitoare la evenimentul din anul 1947.

”Această stare de fapt a fost consolidată în 1947, când Stalin a refuzat oferta de ajutor a americanilor, care urma să dea un impuls reconstrucției Europei”.

3. Menționați liderul politic și un spațiu istoric precizate atât în sursa A, cât și în sursa B.

Lider politic: Stalin

Spațiu istoric: Uniunea Sovietică (sau Europa, Europa de Est)

4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că partidele comuniste recurg la presiuni și intimidări pentru asigurarea dominației politice.

A

5. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

Cauză: ”Precaut ca de obicei și în relații încă bune cu puterile occidentale”

Efect: ”Stalin [...] a favorizat formarea guvernelor «de uniune națională»”

Cauză: "fiindcă ambele țări fuseseră în război împotriva Uniunii Sovietice"
Efect: "Intervenția sovietică a fost mai puternică în Bulgaria și România"

Cauză: "fiindcă mișcarea comunistă locală era slabă"
Efect: "Intervenția sovietică a fost mai puternică în Bulgaria și România"

Cauză: "pentru că poziția geografică le sortea inevitabil dominației sovietice în Europa"
Efect: "Intervenția sovietică a fost mai puternică în Bulgaria și România"

6. Prezentați două fapte istorice din politica internă a României, desfășurate în perioada 1948-1962.

În anul 1948 a fost adoptată prima constituție comunistă din istoria țării, care legitima noul regim politic, cel comunist. Elaborată după modelul constituției sovietice din 1936, legea fundamentală din 1948 a schimbat numele țării în Republica Populară Română.

În anul următor a început procesul de colectivizare a agriculturii, prin care țăranii erau obligați să își cedeze proprietățile Gospodăriilor Agricole Colective, în caz contrar erau arestați, torturați și chiar omorâți. Acest proces s-a finalizat în 1962.

Alte răspunsuri: legea naționalizării (1948), legea cultelor (1948), apariția Securității (1948), Constituția din 1952.

7. Menționați o asemănare între două practici politice utilizate în perioada național-comunismului, în România.

Practicile politice utilizate în perioada național-comunismului au avut același scop, acela de a proteja regimul comunist și de a oferi o mai mare putere conducătorului statului. Prin adoptarea tezelor din iulie 1971 și crearea funcției de președinte în 1974 s-a consolidat cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu.

Subiectul al II-lea

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„În persoana [...] lui Dimitrie Cantemir (1710-1711), Poarta [Imperiul Otoman] spera să fi găsit un domn potrivit cu noile vremuri. Imediat după ocuparea tronului Moldovei, Dimitrie Cantemir a încercat să pună capăt luptelor dintre grupările boierești [...], a înnoit Sfatul Domnesc, în care a introdus persoane care-i împărtășeau opiniile. [...] Deciziile luate în Sfatul Domnesc au fost, în general, favorabile micii boierimi; marea boierime i s-a arătat ostilă. [...]

Pe plan extern, [...] Dimitrie Cantemir s-a îndreptat către Rusia lui Petru cel Mare. [...] Tratatul moldo-ruse s-au încheiat în aprilie 1711 prin Tratatul de la Luțk. Prevederile acestuia, cuprinse în 16 articole, reglementau viitorul statut al țării față de Rusia și pe acela al domnului față de boieri. Moldova urma să se alăture luptei antiotomane, iar în orașele și cetățile moldovene urmau să fie instalate trupe rusești; țara era pusă sub protecția țarului, domnia urmând a deveni ereditară în familia Cantemireștilor. [...] Tratatul a fost păstrat secret până la declanșarea operațiunilor de război, din mai 1711 [...]. Trupele rusești, inferioare numeric celor turcești, [...] au trecut prin mari dificultăți. Țarul a fost nevoit să inițieze tratative de pace cu turcii. Acestea au fost finalizate la 23 iulie 1711 [...]. Ca urmare, trupele țariste și-au început retragerea din Moldova. Alături de ele a părăsit țara și Dimitrie Cantemir [...].

Regimul fanariot a fost inaugurat după înfrângerea armatelor țarului Petru I și a domnului moldovean la Stănilești (1711) [...]. Turcii l-au instalat în fruntea Moldovei pe Nicolae Mavrocordat (1711-1715). Același domn avea să deschidă seria «domniilor fanariote» și în Țara Românească. [...] Investirea și numirea domnului de către sultan evidențiază degradarea statutului domniei față de secolele anterioare, integrarea sa în sistemul administrativ otoman. [...] În «veacul fanariot», domnia a fost extrem de instabilă [...], în general, domniile au fost scurte, de unul sau cel mult doi ani.”

(I. A. Pop, I. Bolovan, Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți statul condus de Dimitrie Cantemir, precizat în sursa dată.

Moldova

2. Precizați secolul în care se desfășoară evenimentele descrise în sursa dată.

Secolul XVIII

3. Menționați domnul fanariot și o caracteristică a domniei în „veacul fanariot”, la care se referă sursa dată.

Nicolae Mavrocordat

”În «veacul fanariot», domnia a fost extrem de instabilă [...], în general, domniile au fost scurte, de unul sau cel mult doi ani”.

4. Menționați, din sursa dată, două informații referitoare la politica internă din timpul domniei lui Dimitrie Cantemir.

”Dimitrie Cantemir a încercat să pună capăt luptelor dintre grupările boierești [...], a înnoit Sfatul Domnesc, în care a introdus persoane care-i împărtășeau opiniile. [...]”

”Deciziile luate în Sfatul Domnesc au fost, în general, favorabile micii boierimi; marea boierime i s-a arătat ostilă.”

5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la prevederile Tratatului de la Luțk, susținându-l cu două informații selectate din sursă.

Conform tratatului de la Luțk, Moldova intra sub protecția Rusiei, iar în orașele și cetățile moldovene urmau să fie instalate trupe rusești.

Cele două informații care-mi susțin punctul de vedere sunt: ”Moldova urma să se alăture luptei antiotomane” și ”în orașele și cetățile moldovene urmau să fie instalate trupe rusești; țara era pusă sub protecția țarului, domnia urmând a deveni ereditară în familia Cantemireștilor”.

6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia românii participă la acțiuni militare desfășurate în secolele al XV-lea - al XVI-lea. (Se punctează prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia.)

În a doua jumătate a secolului al XV-lea, moldovenii au purtat mai multe războaie împotriva otomanilor, din cauza refuzului lui Ștefan cel Mare de a mai plăti tribut Porții și a numeroaselor sale intervenții în Țara Românească cu scopul de a pune domni favorabili luptei antiotomane.

Astfel, la 10 ianuarie 1475 a avut loc bătălia de la Vaslui unde oastea lui Ștefan cel Mare a obținut o strălucită victorie împotriva turcilor. Tactica "pământului pârjolit", lipsa de aprovizionare a trupelor otomane, terenul și ceața au contribuit la victoria domnului Moldovei.

În urma acestei victorii, Ștefan cel Mare adresează o scrisoare monarhilor creștini, cerându-le ajutor în fața musulmanilor, însă cererea sa rămâne fără răspuns.

În concluzie, românii au întreprins numeroase acțiuni militare în secolele al XV-lea - al XVI-lea.

Subiectul al III-lea

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre evoluția spațiului românesc în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și în primele două decenii ale secolului al XX-lea, având în vedere:

- precizarea unui fapt istoric desfășurat de români în perioada 1851-1859 și menționarea a două aspecte referitoare la acesta;
- menționarea a două măsuri adoptate de statul român în plan intern, între anii 1862-1870;
- prezentarea unui fapt istoric desfășurat de România în contextul „crizei orientale” din a doua jumătate a secolului al XIX-lea;
- formularea unui punct de vedere referitor la implicarea statului român în relațiile internaționale din primele două decenii ale secolului al XX-lea și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea prezentării, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui

fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

ESEU

În primul deceniu din a doua jumătate a secolului al XIX-lea au avut loc mai multe evenimente care au favorizat formarea statului român modern.

Cel mai important dintre acestea a fost dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza în ianuarie 1859, care a pus marile puteri europene în fața "faptului împlinit", deoarece Convenția de la Paris încheiată în anul precedent prevedea realizarea unei uniuni cu domni, guverne și adunări separate. Contestată de unele puteri garante, unirea a fost recunoscută în 1861, în cadrul Conferinței de la Constantinopol, doar în timpul domniei lui Cuza, care a primit firmanul din partea Imperiului Otoman.

În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza au fost adoptate o serie de măsuri menite să consolideze unirea și să modernizeze societatea românească. Cele mai importante măsuri de consolidare a unirii au fost stabilirea capitalei la București, crearea primului guvern unic și a primei adunări legislative unice. Reformele adoptate între anii 1863-1864 au contribuit la modernizarea societății românești. Dintre acestea, se cuvine să amintim legea secularizării averilor mănăstirești (1863), legea electorală (1864), legea agrară (1864), precum și legea instrucțiunii publice (1864).

După abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza și venirea la tron a lui Carol I, România a intrat într-o nouă etapă. Prima măsură luată de Carol I a fost adoptarea primei constituții românești (iulie 1866), care făcea abstracție de suzeranitatea otomană și garanția colectivă a marilor puteri. Prin acest fapt, clasa politică românească arăta că principalul obiectiv al României era obținerea independenței, indiferent de maniera de obținere.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea se redeschide "criza orientală" prin izbucnirea războaielor antiotomane din Balcani, sprijinite de Rusia. În acest context, în toamna anului 1876, România a purtat tratative cu Rusia la Livadia. Pe 4 aprilie 1877 a fost încheiată Convenția româno-rusă prin care România accepta trecerea trupelor ruse pe teritoriul său, în schimb Rusia se angaja să respecte integritatea teritorială și

regimul politic existent în țara noastră. Intrată în război la sfârșitul lunii aprilie 1877, de partea rușilor, România a contribuit la înfrângerea Imperiului Otoman. Astfel, României îi era recunoscută independența atât prin tratatul de la San Stefano, cât și în cadrul Congresului de pace de la Berlin din vara lui 1878.

După obținerea independenței, România a putut să promoveze o politică externă proprie. Astfel, în primele două decenii ale veacului al XX-lea, România a participat la cel de-al Doilea Război Balcanic și în Primul Război Mondial.

Dorind să elibereze Transilvania și Bucovina de sub stăpânirea austro-ungară, România a intrat în Marele Război alături de Antanta în vara anului 1916. În urma participării la Primul Război Mondial s-a realizat dezideratul românilor - România Mare -, după ce în cursul anului 1918, Basarabia, Bucovina și Transilvania s-au unit cu Vechiul Regat, fapt consacrat în cadrul Conferinței de Pace de la Paris (1919-1920).

În concluzie, statul român modern s-a creat în mod treptat, începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, reușind să-și desăvârșască unitatea teritorială prin unirea provinciilor istorice românești cu Vechiul Regat în 1918.